

YHTEISTYÖTÄ VETERAANIEN HYVÄKSI

Selonteko Porvoon veteraaniasiain neuvottelukunnan vaiheista
1989–2023

Hannele Tenhovuori, Porvoon museo

PORVOON MUSEO
BORGÅ MUSEUM

Aikakauden sydän

Hjärtat i tiden

PORVOO BORGÅ

Veteraaniasiain neuvottelukunnan perustaminen

Porvoon veteraaniasian neuvottelukunta sai alkusysäyksensä 10.3.1989 järjestetyssä keskustelutilaisuudesta, jonka teemana oli rintamamiesten neuvottelukunnan mahdollinen perustaminen. Tilaisuuteen osallistuneet olivat yksimielisiä neuvottelukunnan tarpeellisuudesta. Neuvottelukunnan kokoonpanoksi ehdotettiin yhtä edustajaa jokaisesta seuraavasta veteraaniyhdistyksestä: Krigsinvalidernas Brödraförening Borgå avdelning – Sotainvalidien veljesliitto Porvoon osasto rf, Porvoon seudun Rintamamiesveteraanit – Borgånejdens Frontmannaveteraner ry, Borgånejdens Krigsveteraner rf, Porvoon Seudun Sotaveteraanit ry sekä Porvoon seudun Rintamanaiset ry. Neuvottelukuntaan ehdotettiin myös yhtä edustajaa niin Porvoon kaupungin kuin Porvoon maalaiskunnan keskushallinnoista sekä yhtä edustajaa kummankin kunnan sosiaalitoimesta. Tämän lisäksi esitettiin, että myös Porvoonseudun terveyskeskuksesta nimettäisiin yksi edustaja neuvottelukuntaa. Toiminnan järjestäytymiseen liittyen ehdotettiin, että kunnan keskushallinnon jompikumpi edustaja toimisi puheenjohtajana ja järjestöjen edustaja varapuheenjohtajana.

Jotta asiassa edettäisiin, saivat Porvoon maalaiskunnan ja Porvoon kaupungin sosiaalitoimen edustajat Bolin ja Eriksén tehtäväkseen määritellä neuvottelukunnan tehtävät seuraavaan huhtikuussa pidettävään kokoukseen mennessä: 5.4.1989 päivätyssä ehdotuksessa todettiin, että rintamaveteraanien palvelujen turvaaminen tulisi olemaan tulevina vuosina hyvin ajankohtainen kunnallishallinnollinen tehtävä. Veteraanien tarvitsemien palvelujen luonne oli myös suurelta osin sellainen, että sen suunnittelu ja täytäntöönpano koski useita kunnan hallintokuntia ja tämän vuoksi veteraaniasiain neuvottelukunnan perustaminen toimisi hyvänä yhteistyöelimenä eri osapuolien välillä.

Suunnitelman perustana vaikutti vahvasti sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva rintamaveteraaniasiain neuvottelukunta, joka oli esittänyt kunnissa perustettavaksi esimerkiksi neuvottelukuntaa tai toimikuntaa yhteistoimintaelimeksi veteraaniasioiden koordinoimiseksi. Myös kunnalliset keskusjärjestöt esittivät, että kunnat perustaisivat erillisen vapaamuotoisen rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnan. Neuvottelukunta toimisi näin kunnan ja paikallisten veteraanijärjestöjen yhteistoiminta- ja asiantuntijaelimenä, johon eri osapuolet nimeäisivät edustajansa.

Porvoon veteraaniasiain neuvottelukunnan tehtäviksi ehdotettiin, että se seuraisi rintamaveteraanien palvelutilannetta kunnassa ja avustaisi viranomaisia palvelujen kehittämisessä. Tämän lisäksi neuvottelukunta laatisi lausuntoja ja esityksiä eri rintamaveteraaneja koskeissa kysymyksissä, seuraisi ja kehittäisi sosiaali- ja terveydenhuollon alueella olevaa kuntoutusta sekä vaikuttaisi kunnan tähän tarkoitukseen osoittamien määrärahojen määrään. Neuvottelukunnan tehtäviksi määriteltiin myös vastuu kansallisten veteraanipäivien järjestämisestä paikallisella tasolla sekä yhteistyössä eri rintamaveteraanijärjestöjen kanssa huolehtia veteraaniasioiden tiedotuksesta.

Porvoon kaupungin ja maalaiskunnan edustajat jatkoivat keskusteluja paikallisten veteraaniyhdistysten kanssa yllä mainitun ehdotuksen pohjalta 5.4.1989. Ehdotus sai laajaa kannatusta ja niinpä yksimielisesti päätettiin ehdottaa niin Porvoon kaupunginhallitukselle kuin myös Porvoon maalaiskunnan kunnanhallitukselle yhteisen veteraaniasiain neuvottelukunnan

perustamista. Erityisen merkittävää kyseisessä ehdotuksessa oli, että veteraaniasiain neuvottelukunnasta tulisi kuntarajat ylittävä yhteistyöelin. Yhdistysten kannalta tämä olikin kannatettavaa, sillä niiden toiminta ulottui niin Porvoon kaupungin kuin Porvoon maalaiskunnan puolelle. Porvoon kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen kokouksessaan 24.4.1989.

Työhön ja toimeen perinteitä kunnioittaen

Veteraaniasiain neuvottelukunnan ensimmäinen kokous pidettiin 5.10.1989 kaupunginhallituksen kokoushuoneessa Vänrikinkadulla. Kokoukseen osallistuivat seuraavat neuvottelukuntaan valitut henkilöt:

Porvoon kaupungin edustajat: Seija Österman ja Gunvor Himberg

Porvoon maalaiskunnan edustajat: Karl F. Laxell ja Anne Green

Krigsinvalidernas Brödraförening Borgå avdelning – Sotainvalidien veljesliitto Porvoon osasto rf: Torsten Eriksson ja Eero Rautanen

Porvoon seudun rintamamiesveteraanit – Borgånejdens Frontmannaveteraner ry: Olof Lindert

Borgånejdens krigsveteraner rf: Paul E. Jokinen

Porvoon seudun sotaveteraanit ry: Hugo Koskinen

Porvoon seudun Rintamanaiset ry: Margit Koskelainen

Puheenjohtajaksi valittiin Porvoon kaupungin keskushallinnon edustaja Seija Österman ja varapuheenjohtajaksi Paul E. Jokinen. Sihteeriksi valittiin Porvoon sosiaalitoimen edustaja Gunvor Himberg. Samalla päätettiin, että puheenjohtajan ja sihteerin toimikausi olisi sama kuin valtuuston toimikausi. Neuvottelukunnan ensimmäinen tehtävä järjestäytymisen jälkeen oli talvisodan muistopäivän järjestäminen marraskuussa, josta ensimmäisessä kokouksessa keskusteltiin innokkaasti. Talvisodan muistopäivän tilaisuus järjestettiin 50 vuotta talvisodan syttymisestä 30.11.1989 yhteistyössä Porvoon seurakuntien ja veteraaniyhdistysten kanssa. Ohjelmassa oli seppelten lasku sankarihaudalle, muistotilaisuus tuomiokirkossa sekä sen jälkeen muistotilaisuus urheiluhallissa.

Vuosittaisten juhla- ja muistopäivien järjestelyistä muodostuikin heti alusta lähtien yksi veteraaniasiain neuvottelukunnan toiminnan kulmakivistä. Ensimmäisenä toimintavuotena käydyissä keskusteluissa päädyttiin siihen, että talvisodan syttymisen muistopäivä jäisi pois. Talvisodan päättymisen muistojuhla, kansallinen veteraanipäivä, kaatuneiden muistopäivä ja itsenäisyyspäivä olisivat ne päivät, joiden juhla järjestelyiden koordinoinnista neuvottelukunta huolehtisi yhdessä eri yhteistyötahojen kanssa. Jokaisen toimintavuoden alussa neuvottelukunta kävi läpi yhteisen toimintasuunnitelman, joka sisälsi päätiedot siitä, miten eri päivien vietto järjestettäisiin ja miten tehtävät oli jaettu eri toimijoiden kesken. Kokouksissa puheenaiheiksi

nousivat niin juhlallisuuksien sisältö, ohjelmaehdotukset kuin myös käytännön järjestelyt veteraanien kuljetuksista aina seppeltenlaskuun.

Tärkeäksi keskustelun aiheeksi nousi usein myös nuorempien sukupolvien rooli tapahtumissa ja tätä kautta perinteiden jatkumisen tärkeys. Toteutuskeinoja vuosien varrella oli monia: esimerkiksi vuonna 2011 Porvoon eri koulujen oppilaskunnat järjestivät päiväkeräyksen veteraanien tukemiseksi. Veteraaniasiain neuvottelukunta piti tätä oppilaskuntien veteraanien eteen tekemää työtä merkittävänä. Oppilaskunnat luovuttivat keräyksen tuoton 7 903,57 euroa veteraaniasiain neuvottelukunnalle ja keräyssumma jaettiin eteenpäin veteraaniyhdistyksille veteraanitunnuksen omaavien jäsenten määrä mukaan. Vuonna 2017 Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan kunniaksi järjestettiin Porvoon sankarihautausmaalla kunniavartio, jossa jokaista sodissa kaatuneen henkilön hautaa vartioi samanikäinen henkilö kuin mitä vainaja oli ollut kuollessaan. Ajan saatossa perinteeksi on myös muodostunut nuorempien sukupolvien sytyttämät kynttilät kaatuneiden haudoilla.

Perinteen jatkumisen tärkeys oli myös yksi tärkeä syy Veteraanikivi-muistomerkkihankkeessa, joka toteutettiin veteraaniasiain neuvottelukunnan vahvalla myötävaikutuksella ja työllä vuonna 2002. Hankkeeseen ryhdyttiin vuonna 1999 ja sen innoittajina toimivat samantyyppiset hankkeet, joita oli toteutettu mm. Inkoossa. Muistokiven muoto – luonnonkivi, johon on kiinnitetty muistolaatta ja tammenlehti – sai alusta lähtien kannatusta neuvottelukunnassa mutta muistomerkin paikan valinta oli haasteellinen. Vaihtoehtoja oli useampia mutta kolme vahvinta ehdokasta olivat paikka

tuomiokirkon vieressä, Näsinmäen sankarihautausmaalla tai hautausmaan pääportin ja sankarihautausmaan välinen alue.

Sopiva kivi löytyi Vessööstä ja siihen kiinnitettävän muistolaatan valmisti Berglöfin kiviveistämö. Sijoitusvaihtoehdoista valittiin Näsinmäen hautausmaan pääportin ja sankarihautausmaan välinen nurmikenttä. Veteraanikivi paljastettiin juhlavin menoin kansallisena veteraanipäivänä 27.4.2002 ja lahjoitettiin Porvoon kaupungille.

Työ veteraanien hyväksi

Kuten veteraaniasiain neuvottelukunnan perustamisen yhteydessä oli todettu, oli rintamaveteraanien palvelutilanteen ja -tarpeen kartoittaminen sekä siihen käytettävien määrärahojen käytön seuraaminen yksi neuvottelukunnan tärkeimmistä tehtävistä. Vuosien varrella myös palvelutarpeet muuttuivat veteraanien ikääntymisen myötä ja tämä heijastui myös veteraaniasiain neuvottelukunnan työhön.

Kuntoutukseen liittyvät kysymykset nousivat esille heti ensimmäisenä toimintavuotena: veteraanien laituskuntoutus hoidettiin terveyskeskuksen kautta. Laituskuntoutukseen oli jatkuva haku ja valintakokoukset pidettiin kolme kertaa vuodessa. Kuntoutukseen hakijat valittiin kuntoutustarpeen sekä edellisen kuntoutuksen ajankohdan perusteella.

Avokuntoutus puolestaan oli järjestetty veteraanijärjestön kautta, jota varten Porvoon maalaiskunta ja kaupunki olivat antaneet avustusta järjestöille. Veteraanijärjestöjen toive oli, että myös avokuntoutus hoidettaisiin terveyskeskuksen kautta. Kysymys oli vaikea mm. siihen liittyvien

kela-korvauskysymysten vuoksi mutta neuvotteluissa päästiin lopputulokseen ja myös avokuntoutukseen liittyvät asiat siirtyivät terveyskeskukselle 1.1.1992.

Kaiken kaikkiaan kuntien tarjoamat palvelut sotaveteraaneille erosivat sisällöltään hiukan toisistaan veteraaniasian neuvottelukunnan toiminnan alkuaikoina: esimerkiksi vuonna 1991 kummassakin kunnassa uimahallikäynti olivat sotaveteraaneille ilmaisia ja avokuntoutusta oli mahdollisuus saada joka vuosi. Porvoon kaupungilta oli mahdollisuus saada tukea hammashoitoon maksimissaan 1500 mk vuotuisen määrärahan puitteissa, kun taas Porvoon maalaiskunnan puolella tuki kattoi hampaiden perushuollon ilmaiseksi. Porvoon kaupunki tarjosi mahdollisuuden laituskuntoutukseen joka 3. tai 4. vuosi Porvoon maalaiskunnan tarjotessa puolestaan mahdollisuuden laituskuntoutukseen joka vuosi. Eroavaisuudet palvelutarjonnassa päättyivät kuntien yhdistyessä vuonna 1997. Tuolloin avokuntoutusta sai 118 veteraania (322 000 mk), hammashoitoa 231 veteraania (181 225 mk). Seuraavalle vuodelle varattiin avokuntoutukseen 274 000 mk, hammashoittoon 184 000 mk, uimahallimaksuihin 35 000 mk sekä terveyskeskusmaksuihin 70 000 mk. Ajan myötä tuen piiri laajeni käsittämään myös mm. jalkahoidon ja kotiin saatavat kuntoutuspalvelut.

Monet eri toimijat tarjosivat sotaveteraaneille suunnattua tukea ja niiden löytäminen koettiin veteraanien keskuudessa haasteelliseksi. Tiedottamisen parantamiseksi veteraaniasian neuvottelukunta ryhtyi vuodesta 1994 julkaisemaan Veteraaniopas-vihkosta. Opas kertoi palveluista, joita rintamaveteraanit ja sotainvalidit saivat hakea taikka eräin edellytyksin myös heidän puolisonsa ja leskensä. Alennukset tai palvelut saadakseen henkilö tarvitsi usein tunnuskortin ja opasvihkosesta löytyivät ohjeet myös tämän kortin hakemiseen. Oppaan sisältö oli kattava sisältäen mm. veteraaniasiain neuvottelukunnan esittelyn, tietoja eri tapahtumista ja virkistyspalveluista, kuntoutuspalveluista, hammashoidosta, liikunnasta, kotipalveluista sekä asumiseen liittyvistä valtion korjausavustuksesta ja perusparannuslainasta, palveluasunnoista ja eläke-etuuksista.

Opas osoittautui toimivaksi ja vuonna 1996 Lohjalta tulleessa kirjeessä tulivat kiitokset Porvoon kaupungin ja maalaiskunnan yhteisestä Veteraanioppaasta. Sen todettiin olevan juuri sellainen kuin oppaan tulikin olla: asiallinen, selkeä ja kattava vastaten kysymyksiin mitä voi saada, millä edellytyksillä ja mitkä ovat omat tarvittavat toimenpiteet. Kirjeessä kysyttiin saisiko opasta käyttää malliksi Lohjalla ja mitä luultavammin vastaus oli kyllä. Myöhemmin palveluopasta päivitettiin ajantasaisin tiedoin käsittämään mm. apteekkien antamat alennukset veteraaneille.

Palveluiden saavutettavuuden kannalta myös liikkumisen helpottaminen oli olennaista. Veteraaniasiain neuvottelukunta toimi tässäkin kysymyksessä aktiivisesti ja mm. aloitteessaan kaupunginhallitukselle 13.6.2000 ehdotti, että Porvoon kaupunki myöntäisi erikoispysäköintiluvan niille henkilöille, jotka määritellään rintamaveteraaneiksi heitä koskevan eläkelain mukaan sekä heille, jotka kuljettavat rintamaveteraaneja. Tekninen lautakunta hyväksyi ehdotuksen 9.11.2000. Lupa oli maksuton ja oikeutti pysäköimään yleisistä pysäköintirajoituksista poiketen. Päätös ilmoitettiin kaupunginhallitukselle 27.11.2000 ja se hyväksyttiin sellaisenaan.

Paikallisen tuen lisäksi veteraaniasiain neuvottelukunta on usein toiminut myös valtakunnallisten hankkeiden paikallisena toimijana. Esimerkiksi 8.11.1994 pidetyssä neuvottelukunnan kokouksessa keskusteltiin sotainvalidien ja veteraanien asuntojen korjausprojekteja koskevasta kirjelmästä:

Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraanien liitto ja Rintamanaisten liitto olivat käynnistäneet sotainvalidien ja veteraanien asuntojen korjaamiseksi kolmivuotisen projektin. Tavoitteena oli asuntojen puutteiden poistaminen ja niiden varustaminen välttämättömillä perusmukavuuksilla. Veteraanien keski-ikä oli noin 75 vuotta ja projektin päämääränä oli tukea vanhenevien veteraanien kotihoitoa. Liitot olivat palkanneet 18 korjausneuvojaa eri puolille maata Raha-automaattiyhdistyksen avustuksen turvin.

Lähtökohtana toiminnalle oli ollut vuonna 1991 alkanut sotainvalideille suunnattu korjausneuvonta, jonka tuloksena yli 3 500 sotavammaisen asuntoa oli jo korjattu. Tavoitteena oli, että korjausneuvonta laajenisi kattamaan kaikki tunnuksen omaavat lähes 220 000 veteraania minkä vuoksi järjestöt vetosivat, että kuntien rakennus- ja sosiaalitoimet osallistuisivat työhön veteraanien asuntojen kunnostamiseksi mm. suuntaamalla valtion korjausavustuksia sekä kuntien omia korjausmäärärahoja erityisesti veteraanien asuntojen kunnostamiseen ja että kunnat yhteistyössä paikallisyhdistysten kanssa aktiivisesti tiedottaisivat asiasta veteraaneille.

Porvoossa veteraaniasiain neuvottelukunnalla oli merkittävä rooli tässä tiedotuksessa. Huhtikuussa 1997 Porvoon asuntopäällikkö antoi kirjeessään tilanneselvityksen neuvottelukunnalle veteraanien ja sotainvalidien asuntojen korjausasiassa. Entisessä Porvoon maalaiskunnassa oli pystytty myöntämään korjausavustuksia jokaiselle veteraanille, joka oli sitä hakenut ja täyttänyt valtion asettamat ehdot. Joskus päätös oli saattanut hiukan kestää, kun juuri hakuhetkellä ei ollut varoja mutta lisärahaa oli aina haettu ja myös lähes aina valtiolta saatu. Asuntopäälliköllä ei ollut tarkkoja tietoja Porvoon kaupungin tilanteesta ennen 1.1.1997, mutta korjausavustusten kokonaismäärä oli ollut alle Porvoon maalaiskunnan vastaavaa avustusmäärää.

1.1.1997 alkaen uuden yhdistyneen Porvoon asuntotoimen tarkoituksena oli jatkaa tätä avustustoimintaa. Koska kaupungilla ei ollut omaa rahaa tällaista avustustoimintaa varten, oltiin tulevaisuudessakin rahan suhteen valtiovallan armoilla. Helsingin ja Uudenmaan piirillä oli oma korjausneuvoja, joka teki peruskorjaussuunnitelmat ja antoi työstä kustannusarvion. Hänen puoleensa tulisi kääntyä myös tulevaisuudessa ennen korjaustoimiin ryhtymistä.

Sotaveteraanien arjen haasteet kotona nousivatkin ajan myötä yhä tärkeämmäksi kysymykseksi: esimerkiksi syksyllä 2011 veteraaniasiain neuvottelukunta käsitteli Porvoon kaupungin tiedotusta koskien avustusten määrää kotipalvelujen hankkimiseen rintamaveteraaneille. Valtion vuoden 2011 talousarviossa oli varattu 2,3 miljoonan erillinen lisämääräraha rintamaveteraaneille kotiin vietäviin avopalveluihin. Määräraha oli jaettu kunnille ylimääräistä rintamalisää saavien veteraanien suhteessa. Porvoon saama määräraha oli 11 600 euroa.

Porvoossa määräraha sovittiin jaettavaksi veteraaneille maksimissaan 100 euron avustuksina yksityisten kotipalveluiden ostoon. Avustusta myönnettiin kotipalveluiden tarpeessa oleville veteraaneille ja sen tavoitteena oli tukea monipuolisesti veteraanin selviytymistä kotona. Veteraani saattoi itse valita käyttääkö hän avustusta yksityisen kotihoidon, siivouksen, pihatöiden tai muun vastaavan kotiin tuotavan palvelun ostamiseen.

Valtionkonttorin kunnille toimittaman ohjeistuksen mukaisesti kunnallisiin avopalveluihin oikeutetun rintamaveteraanin tuli olla Suomessa asuva vuosien 1939–1945 sotiin osallistunut rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelutunnuksen tai rintamatunnuksen omaava rintamaveteraani. Sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste oli

vähintään 10 prosenttia, ei voitu antaa tämän määrärahan perusteella rintamaveteraaneille tarkoitettuja kunnallisia avopalveluja.

Vuoden 2011 ylimääräinen määräraha sai jatkoa ja valtio jatkoi määrärahan myöntämistä seuraavina vuosina tavoitteenaan näin tukea vanhenevien veteraanien selviytymistä kotona. Vuonna 2012 Porvoossa palveluihin lisättiin taksien kuljetuspalvelut ja vuonna 2014 rahallisista avustuksista siirryttiin palveluseteleihin. Keskusteluissa todettiin, että Porvoon kaupunki ja veteraaniyhdistysten vastuuhenkilöt olivat olleet aktiivisia asian tiedottamisessa, mutta silti tukea ei kuitenkaan ollut haettu toivotulla tavalla. Tämän vuoksi kaikille veteraaneille päädyttiin lähettämään kirje, jossa asiasta kerrottiin tarkemmin:

” Arvoisa veteraani,

Haluamme muistuttaa, että vielä on mahdollista anoa kuntoutusta sekä kotiin vietävää palvelua. Kuntoutusta voi saada joko laitospalveluksena tai avokuntoutuksena, fysioterapiaa ja jalkahoitoa. Fysioterapiaa ja jalkahoitoa on mahdollista saada myös kotiin, mikäli kunto on sellainen, että käynti fysioterapeutilla tai jalkahoitajalla tuottaa hankaluuksia. Kuntoutus voidaan käyttää 15.3.2015 asti. Valtiokonttori on myöntänyt määrärahaa kunnille käytettäväksi veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietävään palveluun. Olisi hyvä, jos mahdollisimman moni veteraani hyötyisi heille myönnetystä etuudesta, jotta määrärahaa ei tarvitsisi palauttaa Valtiokonttorille. Kaikki veteraanit, jotka eivät asu tehostetussa palvelutalossa tai laitoksessa voivat saada palvelusetelin yksityistä kotiapua varten tai taksikortteja. Kotiin vietävää palvelua voidaan käyttää 31.3.2015 asti.”

Yhdistystoiminnan tueksi

Porvoolaiset veteraanijärjestöt ovat vuosikymmenien ajan aktiivisesti tehneet työtä veteraanien puolesta. Keinot tämän työn tukemiseksi ovat myös olleet osa Porvoon veteraanasian toimikunnan toimintaa. Jo vuonna 1991 käsiteltiin esitystä yhteisen tilan hankkimiseksi kaikille rintamaveteraaneille ja heitä edustaville yhdistyksille. Toiveissa oli tila, jossa voisi olla esillä esitteitä ja informaatiota ja jossa voisi järjestää esimerkiksi päivystystä. Neuvottelukunta otti asian käsittelyynsä ja ryhtyi tiedustelemaan sopivia tiloja mutta pöytäkirjojen valossa näyttää siltä, ettei tämä yritys tuottanut tulosta.

Aihe nousi uudestaan ajankohtaiseksi vuonna 1998, jolloin veteraanasian neuvottelukunnan päätös oli, että yhdistyksiltä pyydettäisiin tiedot tarvittavan yhteisen tilan koosta ja tarpeista. Tiedot saatuaan neuvottelukunta tekisi esityksen kaupunginhallitukselle yhdistyksille tarvittavista tiloista. Kokouksessa käydyssä keskustelussa neuvottelukunnan jäsenet pitivät tärkeänä, että heidän arkistonsa jäisivät omalle kotipaikkakunnalle. Seuraavien kuukausien aikana tutustuttiin useisiin eri tilamahdollisuuksiin aina Gammelbackan monitoimitalosta Jokikadulla sijainneeseen ns. Almin taloon. Myös tulevaa uutta kirjastoa esitettiin yhdeksi mahdolliseksi tilaksi.

Veteraanasian neuvottelukunta jätti joulukuussa 2000 kaupunginhallitukselle kirjelmän koskien veteraaniyhdistysten kokouksiloja sekä avustusta tarvittavien vitriinikaappien hankkimiseen. Asiaan

saatiin ratkaisu vuonna 2001, kun Omenamäen palvelukeskuksesta löytyi tilaa niin kokouksille kuin vitriinikaapeille, joiden hankkimiseen saatiin oma rahallinen avustus. Neuvottelukunta oli myös tiedustellut Omenamäen palvelukeskuksen neuvottelutilojen maksutonta käyttöä veteraaniiyhdistyksille. Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi ehdotuksen ja tilat olivat näin varattavissa ilmaiseksi.

Veteraanasian neuvottelukunta on toimintansa aikana myös tiedottanut veteraanijärjestöillä muista rahallisen tuen mahdollisuuksista. Esimerkiksi vuonna 2012 kaupunginjohtaja Jukka-Pekka Ujula pyysi viestittämään veteraanijärjestöille, että vuoden 2012 aikana on mahdollisuus anoa kaupunginjohtajan myöntämää tukea, mikäli veteraanijärjestöillä olisi jokin kohdennettu tarve. Kyseisen tuen suuruus olisi maksimissaan 5000 euroa. Asiaa käsiteltiin neuvottelukunnan kokouksessa ja sen jäsenet päättivät, että järjestöt hakevat yhdessä kaupunginjohtajalta edellä mainittua tukea. Järjestöt valmistelisivat yhteisen anomuksen, joka toimitettaisiin suoraan kaupunginjohtajalle.

Muistot ja perinteet talteen

Yhdistysten tilakysymyksen yhteydessä vuonna 2001 nousi esille myös esitys erillisen veteraanimuseon perustamisesta. Varsinaiseen toimeen perinnehuoneen perustamiseksi ryhdyttiin vuonna 2009: talkoovoimin ja Porvoon museon ohjeistuksen avulla suoritettu keräys eteni tarmokkaasti ja keräyksen päättyessä marraskuussa 2011 oli saatu lahjoituksina yli 800 esinettä, sisältäen mm. kranaatinsirpaleita, sotilaskypäriä, pula-ajan puukenkiä, kunniamerkkejä, karttoja, monenlaisia puhdetöitä, lentokoneiden pienoismalleja, valokuvia ja kenttäpostia. Suullisen perinteen tallentamiseksi järjestettiin seurakuntakodissa veteraanien tarinoiden nauhoituksia vuonna 2013.

Kerätty kokoelma lahjoitettiin Porvoon museolle. Vaikka aktiivinen keräysvaihe oli muodollisesti päättynyt niin lahjoituksia saattoi vielä tehdä tämän jälkeen, mutta ne toimitettiin suoraan Porvoon museolle. Kaikki osapuolet olivat samaa mieltä siitä, että tehty keräys oli erittäin arvokas. Tämän vuoksi veteraanasian neuvottelukunta totesi, että olisikin tärkeätä saada esineille pikaisesti pysyvä näyttelytila, jossa yleisö pääsisi niihin helposti tutustumaan. Tilakysymyksen ratkaisua odotellessa esitettiin, että Taidetehtaalla pyrittäisiin järjestämään itsenäisyyspäivän aikana kokoelmiin liittyvä näyttely, vaikka sen järjestämisestä aiheutuisikin kuluja. Veteraanihuone-kokoelman ensimmäinen näyttely järjestettiin Taidetehtaalla 15.11.–7.12.2012. Ensimmäinen näyttely oli menestys. Vieraskirjaan tuli noin 700 nimeä, mutta todellisen kävijämäärän arvioitiin olleen noin 1 000 henkilöä, joista osa innokkaita koululaisryhmiä. Menestyksekkään ensimmäisen näyttelyn jälkeen Vanhusneuvostolta saapui viesti Taidetehtaalla lokakuussa 2013 järjestettävästä valtakunnallinen vanhustenpäivän pääjuhlasta. Juhlan järjestelyistä vastasi Vanhustyön keskusliitto ja Porvoon vanhusneuvosto. Porvoon vanhusneuvosto esittikin toiveen, että seuraava Taidetehtaalla pidettävä näyttely osuisi vanhustenviikolle kyseisen pääjuhlan yhteyteen, mikä toteutuikin. Seuraava näyttely pidettiin Taidetehtaalla 4.10 – 8.12.2013.

Pysyvän näyttelytilan löytyminen osoittautui haasteelliseksi ja tämän vuoksi veteraaniasiain neuvottelukunta lähestyi vuonna 2013 kaupunginvaltuuston jäseniä kirjelmällä, jossa todettiin mm. seuraavaa:

” Sotiemme veteraanien työn kunnioittaminen ja perinteiden tallentaminen nuoremmalle sukupolvelle on ollut hankkeen suurena päämääränä. Veteraanijärjestöt ovatkin jo vuonna 2009 lähettäneet kaupunginhallitukselle aloitteen, jossa sitä pyydettiin asettamaan hankkeen toisen tavoitteen, eli pysyvän näyttelytilan löytämistä varten Porvoon kaupungin ja veteraanijärjestöjen edustajista koostuva työryhmä. Suurista odotuksista huolimatta tämä ns. perinnehuone asia ei kuitenkaan ole edennyt.

Veteraaniasiain neuvottelukunta käsitteli asiaa kokouksessaan 12.9.2013 ja esittää nyt kaupunginvaltuustolle, että se omien mahdollisuuksiensa mukaisesti edistäisi hanketta ja arvokkaalle esineistölle saataisiin mahdollisimman pikaisesti pysyvä näyttelytilan.”

Tilakysymykseen löytyi ratkaisu elokuussa 2015 kun Aktia-säätiö antoi perinnehuonetta varten Rauhankadulta noin 50 neliön suuruisen tilan, josta säätiö ei perinyt vuokraa. Huoneistossa tehtiin pieniä remontteja, mutta jo marraskuussa Porvoon museon henkilökunta pääsi rakentamaan tilaan itse näyttelyä. Toimintaa varten perustettiin 1.9.2015 Porvoon Sota-ajan muistoyhdistys. Näyttelytila avasi ovensa itsenäisyyspäivänä 2015, mistä lähtien Veteraanihuone on talkoovoimin ollut säännöllisesti avoinna yleisölle.

Lähde:

Veteraaniasiain neuvottelukunnan pöytäkirjat 1989–2006, 2011–2020